

логічна вже знайденого в ескізі, емоційного листа центральних вузлів, окремих планів, деталей-все має працювати на створення цільного художнього образу. Роль керівника, безумовно, зростає до завершення роботи. Важливо не пропустити момент, коли потрібно зупинитися, коли дипломник заштовпує у глухий кут, раптом втративши основну композиційну ідею, коли не вистачає навички "витагнути" необхідний шматок і пригасити.

Висновки. Виконання кваліфікаційного твору - це процес тісних взаємодій між керівником та студентом, який належним образом впливає на результат розкриття творчого задуму композиції. Успіх у розкритті його можливий за умови повноцінного засвоєння та використання набутих студентами знань, вмінь та навичок у процесі навчання, збереження традицій реалістичної картини, індивідуального підходу до кожного студента, використовуючи набуті педагогічним досвідом методи, які сприяють розвитку їх творчих здібностей.

Подальша перспектива дослідження. Результати досліджень можуть бути використані при розробці методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційного твору, індивідуальній роботі майбутніх вчителів образотворчого мистецтва у відповідності з новими вимогами часу.

Список використаних джерел

1. Визер В. В. Живописная грамота. Система цвета в изобразительном искусстве / Виктория Владимировна Визер. – СПб: Питер. – 2006. – 192с.
2. Сапожников А. П. В картине всё должно быть естественно / А. П. Сапожников // Художественная школа, 2003. - №1.
3. Сорокин Н. А. Дипломные работы в педагогических вузах: [учеб. пособие для студентов пед. ин-ов] / Н. А. Сорокин. – М.: Просвещение, 1986.
4. Суздаев П. П. Основы понимания живописи. / П. П. Суздаев. - М.: Искусство, 1980.

Бульба Т. Ю.
Криворізький державний
педагогічний університет

РОЛЬ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ДИЗАЙНЕРІВ

Анотація. У даній статті визначається роль таких мистецьких дисциплін як академічний малюнок, академічний живопис, композиція у процесі формування фахових знань майбутніх дизайнерів в системі вищих навчальних закладів.

Ключові слова: дизайн, дизайн-освіта, мистецькі дисципліни, образотворча грамота, стилізація.

Анотация. Бульба Т.Ю. Роль художественных дисциплин в профессиональной подготовке дизайнеров. В данной статье определяется роль таких художественных дисциплин как академический рисунок, академическая живопись, композиция в процессе формирования профессиональных знаний будущих дизайнеров в системе высших учебных заведений.

Ключевые слова: дизайн, дизайн-образование, художественные дисциплины, изобразительная грамота, стилизация.

Annotation. Bulba T.Y. The role of art disciplines in the professional training of designers. In given article the role of such art disciplines as the academic drawing, the academic painting, a composition in the formation of a professional knowledge formation of the future designers in the system of higher educational institutions is defined.

Постановка проблеми. У сучасній Україні, що тяжіє до впровадження європейських стандартів у всіх сферах соціальної діяльності людини та поступовими кроками реалізує їх в практиці сьогодення, важливе місце посідають проблеми якісного рівня професійної освіти. Приєднання вищої освіти України до загальноєвропейських процесів порушує проблеми підготовки фахівця високого рівня особливо у сфері дизайну, який характеризується швидкими темпами розвитку в формуванні ринку послуг, впровадженні нових стандартів, еволюції естетичних смаків, потреб суспільства тощо.

На території нашої держави вищі навчальні заклади, що займаються підготовкою дизайнерів, останнім часом все більше впроваджують відносно нові навчальні дисципліни, вносять зміни до вже існуючих програм, розширюючи арсенал знань студента, реалізуючи завдання по вихованню конкурентоспроможного спеціаліста на сучасному ринку працевлаштування. Проте, крокуючи в ногу з передовими здобутками Європи та світу в галузі дизайн-освіти, нововведення ніколи не занижували значення мистецьких дисциплін, що займали і займають значне місце в навчальних плапах.

Аналіз публікацій. Проблеми в напрямку дизайнерської діяльності широко досліджуються сучасними науковцями та практиками дизайну. Висвітленням теоретичних питань розвитку та методологічних засад дизайн-освіти займаються такі фахівці як Марченко А.А., Пильнік Р.О., Розенсон І.А., Рунге В.Ф., Сеньковський В.В., Томашевський В.В., Устін В.Б.

Мета статті – визначити та обґрунтувати роль мистецьких дисциплін («Академічний рисунок», «Академічний живопис», «Композиція») у сучасній фаховій підготовці дизайнерів у вищому навчальному закладі.

Результати дослідження. Поняття дизайну в процесі укорінення в житті суспільства відзначалось його широким використанням в різноманітних сферах послуг. Чим більшу вживаність мало це поняття, тим більше змістових відтінків забарвлювало його, різноманітніші за складом професійних навиків ставали фахівці-дизайнери, і, звісно, тим більше зазнавала змін і вдосконалення освіта цього напрямку. З'являлися нові трактування терміну «дизайн» і, як завжди, теоретики мали тут розходження в поглядах, але використання цього поняття суспільством мало більш-менш визначений напрямок.

Термін «дизайн» сьогодні використовується для характеристики процесу художнього або художньо-технічного проектування, результатів цього процесу – проектів (ескізів, макетів та інших візуальних матеріалів), а також виконаних проектів – виробів, об'єктів середовища, поліграфічної продукції тощо [4, с.5].

Із зростанням попиту у різних напрямках сфери надання дизайнерських послуг зростає попит на кваліфікованих та мобільних кадрів, а це, у свою чергу, актуалізує попит на професійну дизайнерську освіту.

З самого початку становлення та впровадження дизайн-дисциплін в освітній процес велика роль у навчальних програмах надавалась оволодінню теоретичними знаннями та практичними навичками малювання для становлення майбутнього фахівця. Але все ж питання потреби вивчення мистецьких дисциплін у контексті дизайн-освіти для багатьох студентів, як свідчить практика, залишається відкритим. Студенти та абітурієнти наводять як приклад поодинокі випадки начебто геніальних дизайнерів, що не маючи спеціальної освіти, не вміючи малювати, вдало працюють у сфері дизайну, реалізуючи свій творчий потенціал за допомогою комп'ютерних технологій. Такі випадки є, але їх небагато, якщо мова іде про дійсно обдарованих людей, як випадок із правила, і це свідчить про високорозвинутий інтуїтивний рівень сприймання і перетворення дійсності, що базується лише на самостійній результаті своєї діяльності, тобто має власне суб'єктивне аналітичне підґрунтя, якщо не брати до уваги досвід. Але все ж здобута дизайнерська вища освіта надає вміння об'єктивно оцінити продукт власного творчого акту, і ця об'єктивність завжди спирається на ґрунтовні знання з фаху і, звичайно, з часом набутий досвід, при умові постійного самовдосконалення.

Як правило, у наведеному випадку студенти та абітурієнти надають великого значення комп'ютерній графіці, вважаючи, що комп'ютер має здатність забрати на себе переважну більшість функцій людини і в такому випадку людині залишається лише функції креатора та керівника. У дійсності це не так. Комп'ютерна графіка – це лише один із видів графічної мови, інший вигляд подачі художнього та проєктного матеріалу, а комп'ютер – це ні що інше як інструмент в руках митця, рівноцінний олівцю, пензлю тощо.

Навчання малюванню майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах відбувається переважно під час проходження дисциплін «Академічний рисунок», «Академічний живопис». Спираючись на мову графічних образів при малюванні з натури, досліджуючи конструктивну основу форми та анатомічну будову моделі, студенти знайомляться із закономірностями побудови об'єктів зображення, вивчають теоретичні основи образотворчої мови: закони і правила образотворчої мови, намагаються застосовувати їх під час виконання практичних завдань. Викладання рисунку та живопису ведеться з акцентом на аналітично-конструктивний підхід у вивченні натурних постановок, який має на меті розвиток образної уяви, просторового мислення, цілісності бачення художника-конструктора, творчого осмислення об'єкту зображення та характерності його відтворення на папері.

Процес творчого акту характеризується нестабільністю і спонтанністю виникнення образів в уяві художника-дизайнера. Найкращі образи як правило виникають в несподіваний момент і швидко зникають, в цьому разі набуті вміння та навички малювання є незамінною допомогою у фіксуванні на пері швидкоплинних уявних ідейно-тематичних рішень в уяві творця.

Практика сьогодення показує, що вміння швидко і точно фіксувати уявні образи на папері для професійного дизайнера – це ще один вид комунікації, швидкий спосіб спілкування із замовником мовою ліній та плям, що можуть і в багатьох випадках компенсують недоліки просторової та образної уяви в останнього.

Значення набуття практичних навиків відтворення натури мовою живопису для майбутніх дизайнерів на стільки ж важливе, як і практика володіння мовою графіки. Але живопис має свої специфічні сторони.

Сприйняття кольору, як відомо, не тільки взагалі суб'єктивне, але і значно суб'єктивніше ніж сприйняття форми та сприйняття простору. [1, с.12] Хоча це твердження не виключає той факт, що з плином часу не виявилось і не встановлювалось теоретичних засад кольорознавства. Знання науки про колір і практично-творче їх застосування для дизайнера на даний момент є основоположними у професійній діяльності.

При проходженні дисципліни «Академічний живопис» у вищих навчальних закладах студенти практикуються у виявленні конструктивної форми об'єкту зображення за допомогою кольору, вивчають на практиці основні закони кольорознавства, торкаються аспектів психології кольору, основ побудови колориту, намагаються робити творчі трансформації натури, експериментувати із різними сполуками кольорів. Важливим аспектом у програмі з живопису є вивчення впливу освітлення на локальний колір предметів, що знаходить широке застосування в практиці дизайну. Вивчення комп'ютерної графіки, що опирається на низку спеціалізованих дизайнерських дисциплін, надає можливість студентам узагальнити та систематизувати знання з кольорознавства, використавши їх у змінених умовах при виконанні профільних завдань.

При виконанні завдань з живопису та рисунку студенти вчать вирішувати проблеми композиційного характеру, а саме розвивають вміння вибирати точку зору на об'єкт, визначити габаритність плями, здійснювати композиційне розташування об'єктів зображення на форматі.

Ще одною з базових мистецьких дисциплін для дизайнерів є «Композиція», яка ставить на меті розвиток свідомого підходу до дизайнерської творчості, надає можливість отримання знань в галузі художнього формотворення, як зазначає Устін Б.В [5]. Завдання з курсу, що викладається у вищих навчальних закладах, побудовані таким чином, щоб розвивати здібності студентів створювати композиції на основі прояву не тільки відчуття та власного досвіду, але й елементів свідомості, тобто пропонується переклад композиційної роботи з інтуїтивного рівня на більш високий підсвідомий рівень, пов'язаний з свідомим творчим процесом, який базується на знаннях правил композиції. Навчальна робота направлена на вирішення окремих композиційних задач, рухаючись від простих до більш складних, з акцентом на виявлення композиційної творчості та індивідуального смаку студента.

Початковим етапом залучення студентів до сприймання композиційних законів є вивчення формальної композиції, що орієнтується на отримання загального художнього результату. Таким чином, відбувається звернення до окремих аспектів композиційної роботи з посиланням на її кінцеву цілісність, що відповідає головному принципу художньої творчості – від загального до деталей і знов до загального. Хочеться зробити акцент на тому, що цей основний принцип саме художньої творчості є методичним орієнтиром при виконанні будь-якої художньої задачі. На практиці це означає вирішувати деталі, виходячи із загального, починати роботу і бачити кінцевий результат, організовуючи деталі підпорядковано єдиному цілому. Застосовуючи цей принцип на практиці, можна стверджувати, що уявляюча робота цілковито відповідає професійній, цілеспрямованій як художній так і дизайнерській розробці.

Дизайнери часто намагаються піти далі первинних функціональних вимог методу, використання, потреби, асоціації та естетики; вони прагнуть до більш стислого формулювання: точність, простота. У такому формулюванні ми знаходимо естетичне задоволення, подібне до милування спіраллю моллюска наутилуса, легкістю польоту чайки, силою вузлуватого стовбура дерева, кольором заходу сонця. Властивість речі викликати своєю простотою подібні почуття може бути назване елегантністю. Коли ми говоримо про елегантне рішення, то маємо на увазі перетворення складного в просте [2, с.26].

Досконало оволодівши основними законами, правилами та методами образотворчої грамоти при вивченні мистецьких дисциплін дизайнер-початківець стає здатним до творчої, інтуїтивно-логічної переробки об'єктів зображення, тобто стилізації, відбираючи головні визначальні риси для лаконічного та естетичного вираження загальної форми та змісту.

Висновки. На сьогоднішній день система дизайн-освіти зазнала оновлення та розвитку відповідно до соціально-культурних змін в суспільстві та згідно вимог до професійної компетентності фахівців художнього профілю. Навчання нових предметів професійного дизайнерського напрямлення до навчальних планів базується на основі традиційних мистецьких дисциплін. Особливо велика роль надається таким дисциплінам, як «Академічний рисунок», «Академічний живопис» і «Композиція», що є початковою базою в підготовці майбутнього професійного дизайнера, першим ступенем в цілеспрямованому процесі оволодіння інтуїтивно-логічним процесом творчості. Отримані знання під час теоретичного та практичного вивчення цих дисциплін дають студенту безцінний багаж основних знань образотворчої грамоти, що активно використовуються в сучасній практиці дизайну.

Перспективи подальших досліджень. Обрана тема є достатньо загальною і не в повній мірі розкриває значення вивчення мистецьких дисциплін у фаховій підготовці дизайнерів, тому у подальших дослідженнях планується детальне розкриття ролі і місця кожної із мистецьких дисциплін.

лін окремо, падання теоретичних та методичних розробок фахового підпорядкування окремих навчальних завдань з мистецьких дисциплін відповідним напрямкам дизайну.

Список використаних джерел

1. Волков Н. Н. Цвет в живописи / Николай Николаевич Волков – М.: Искусство, 1965. – 214 с.; ил.
2. Папанек В. Дизайн для реального мира / Виктор Папанек; [пер. с английского]. – М.: Издатель Л. Арнонов, 2004. – 416 с.; ил.
3. Розенсон И. А. Основы теории дизайна / Инна Александровна Розенсон. – СПб.: Питер, 2008. – 224 с.
4. Рунге В. Ф. Основы теории и методологии дизайна: [учебное пособие (конспект лекций)] / В. Ф. Рунге, В. В. Сеньковский. – М.: МЗ-Пресс, 2003 – 252 с.
5. Устин В. Б. Композиция в дизайне. Методические основы композиционно-художественного формообразования в дизайнерском творчестве: учебное пособие / Виталий Устин. – 2-е изд. уточненное и доп. – М.: АСТ: Астрель, 2007. – 239 с.; ил.

Бутенко В.Г.
Херсонський національний
технічний університет

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ЕСТЕТИЧНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотация. Стаття присвячена аналізу сучасного стану та перспектив розвитку естетичної освіти студентів вищих навчальних закладів, обґрунтуванню необхідності формування у молоді естетичного світогляду.

Аннотация. Статья посвящена анализу современного состояния и перспектив развития эстетического образования студентов высших учебных заведений, обоснованию необходимости формулирования у молодежи эстетического мировоззрения.

Annotation. Article is devoted the analysis of a modern condition and prospects of development of aesthetic formation of students of higher educational institutions, a substantiation of necessity of a formulation of youth of aesthetic outlook.

Постановка проблеми. Питання розвитку економіки, удосконалення сучасних відносин, збагачення культурних цінностей, формування гармонійної та всебічно розвиненої особистості сьогодні є предметом уваги широкої громадськості, вчених, політологів, діячів культури, працівників освіти. Усі вони прагнуть знайти відповідь на найбільш гострі проблеми сьогодення, висловлюють думки та пропозиції щодо удосконалення існуючої практики, приведення її до критеріїв ефективного, демократичного, гуманного тощо. При цьому достатньо помітним є визначення суспільства досягати результатів, які б відповідали естетичним вимогам, характеризувалися такими проявами, як виразне, емоційно забарвлене, гармонійне, цілісне, прекрасне, піднесене. На думку вчених, «шлях духовного сходження людини визначається духовною потребою у спілкуванні з красою, невпинним прагненням до гармонії, бо саме гармонія і краса є найважливішими чинниками духовного розвитку особистості» [5, с. 215]